

Y PWYLLGOR GWAITH

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 18 Rhagfyr, 2017

YN BRESENNOL:	Y Cynghorydd Llinos Medi Huws (Cadeirydd) Y Cynghorydd Ieuan Williams (Is-gadeirydd) Y Cynghorwyr Richard Dew, John Griffith, Carwyn Jones, R. Meirion Jones, Alun Mummery, R G Parry, OBE, FRAGS
WRTH LAW:	Y Prif Weithredwr Prif Weithredwr Cynorthwyol (Partneriaethau, Cymunedau a Gwella Gwasanaethau) Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Pennaeth Dysgu Pennaeth Gwasanaethau Tai Pennaeth Gwasanaethau Democraidaidd Rheolwr Busnes (Gwasanaethau Tai) (NM) Swyddog Pwyllgor (ATH)
YMDDIHEURIADAU:	Y Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas
HEFYD YN BRESENNOL:	Y Cynghorwyr Glyn Haynes, Kenneth Hughes, Aled Morris Jones, Richard O. Jones, Bryan Owen, Shaun Redmond, Peter Rogers

1. DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Datganodd y Cynghorydd Richard Dew ddiddordeb a oedd yn rhagfarnu mewn perthynas ag eitem 9 ar y rhaglen.

2. MATERION BRYN A ARDYSTIWIYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU SWYDDOG A BENODWYD GANDDO

Dim i'w adrodd.

3. COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 27 Tachwedd, 2017 i'w cadarnhau.

Yn codi o'r cofnodion -

Dywedodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Gwasanaethau Addysg, Ieuenctid, Llyfrgelloedd a Diwylliant fod penderfyniad y Pwyllgor Gwaith yn y cyfarfod uchod mewn perthynas â throsglwyddo Carchar a Llys Biwmares i Gyngor Tref Biwmares wedi cael ei alw i mewn gan bum aelod nad ydynt yn aelodau o'r Pwyllgor Gwaith. Dywedodd yr Aelod Portffolio fod y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol wedi ystyried y mater a alwyd i mewn yn ei

gyfarfod a gynhaliwyd ar y dydd Iau blaenorol, sef 14 Rhagfyr, a'i fod yn deall (gan nad oedd wedi medru mynychu'r cyfarfod oherwydd ymrwymiad blaenorol) ei fod wedi ei wrthod.

Cadarnhaodd yr Arweinydd mai dyna oedd yr achos a bod y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol wedi nodi ei fod yn fodlon â'r penderfyniad a wnaed. Felly, roedd penderfyniad y Pwyllgor Gwaith wedi dod i rym yn dilyn cyfarfod y Pwyllgor Sgrwtini ar 14 Rhagfyr, 2017.

PENDERFYNWYD cymeradwyo cofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 27 Tachwedd, 2017, fel cofnod cywir.

4. BLAENAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyflwynwyd, i'w gymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn ymgorffori Blaenraglen Waith y Pwyllgor Gwaith ar gyfer y cyfnod o fis Ionawr, 2018 i fis Awst, 2018

Adroddodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd ar newidiadau a wnaed i'r Flaenraglen Waith ers y cyfnod adrodd blaenorol fel a ganlyn -

Eitemau sy'n newydd i'r Flaenraglen Waith

- Eitem 2 – Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Ynys Môn – Cyfrifon a Diweddariad. Bydd y Pwyllgor Gwaith yn ystyried yr eitem hon yn ei gyfarfod ym mis Ionawr, 2018.
- Eitem 28 – Cynllun Llesiant – Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus. Bydd y Pwyllgor Gwaith yn ystyried yr eitem hon yn ei gyfarfod ym mis Mawrth, 2018. Bydd y mater hefyd yn cael ei ystyried gan y Pwyllgor Sgrwtini a'r Cyngor Llawn.

Cyfeiriodd y Swyddog yn ychwanegol at y cyfarfod o'r Pwyllgor Gwaith a raglennwyd ar gyfer 19 Chwefror, 2018, a dywedodd mai'r bwriad bellach, oherwydd nifer yr eitemau ar y rhaglen waith ar gyfer y cyfarfod ym mis Chwefror, oedd cynnal dau gyfarfod ar 19 Chwefror, sef un yn y bore i ystyried y cynigion terfynol ar gyfer Cyllideb 2018/19 a'r llall yn y prynhawn i ystyried busnes rheolaidd.

Cyfeiriodd y Cadeirydd at eitem 13 ar y Rhaglen Waith – Cronfeydd Ariannol Wrth Gefn – a gofynnodd iddo gael ei ddwyn i sylw'r Panel Sgrwtini Cyllid hefyd.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r Flaenraglen Waith am y cyfnod Ionawr i Awst, 2018 yn amodol ar y newid ychwanegol a amlinellwyd yn y cyfarfod.

5. ADOLYGIAD CANOL BLWYDDYN – RHEOLI'R TRYSORLYS 2017/18

Cyflwynwyd, i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adran 151 yn ymgorffori adolygiad canol blwyddyn o sefyllfa Rheoli Trysorlys 2017/18.

Dywedodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Cyllid fod yr adroddiad uchod ar yr adolygiad canol blwyddyn wedi cael sylw gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn ei gyfarfod ar 5 Rhagfyr, 2017. Wrth dderbyn yr adroddiad ac mewn perthynas â chyllido rhan y

Cyngor o'r gwariant ar y Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain, argymhellodd y Pwyllgor y dylid mabwysiadu ymagwedd ragweithiol i sicrhau y gwerthir asedau yn amserol er mwyn lleihau angen y Cyngor i fenthycia a'r costau refeniw cysylltiedig.

Dyweddodd yr Aelod Portffolio fod y Cyngor yn gweithredu cyllideb gytbwys, sy'n golygu'n fras bod arian parod a godir yn ystod y flwyddyn yn cwrdd â'i wariant arian parod. Mae rhan o'r gweithrediadau rheoli trysorlys yn sicrhau bod y llif arian hwn wedi'i gynllunio'n ddigonol, gyda gwargedau'n cael eu buddsoddi mewn gwrth bartïon risg isel, gan ddarparu hylifedd digonol cyn ystyried denu'r elw mwyaf o'r buddsoddiadau. Ail brif swyddogaeth y gwasanaeth rheoli'r trysorlys yw cyllido cynlluniau cyfalaf y Cyngor. Mae'r cynlluniau cyfalaf hyn yn rhoi syniad o angen y Cyngor i fenthycia, sef, yn y bôn, y cynllun llif arian hirdymor er mwyn sicrhau y gall y Cyngor gwrdd â'i weithrediadau gwariant cyfalaf. Gall rheoli arian tymor hwy olygu trefnu benthyciadau tymor hir neu dymor byr, neu ddefnyddio gwargedau llif arian tymor hwy ac, ar adegau, gellir aildrefnu dyled i gwrdd ag amcanion cost neu risg y Cyngor. Er gwaethaf cynnydd bychan yn y gyfradd fenthycia sylfaenol ym mis Tachwedd, 2017, mae cyfraddau llog wedi parhau i fod yn isel yn ystod y cyfnod o chwe mis y mae'r adroddiad yn cyfeirio ato – hanner ffordd drwy'r flwyddyn ariannol ni fu llawer iawn o newid yn y sefyllfa gyffredinol o gymharu â chwe mis yn ôl.

Cadarnhaodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 nad yw'r sefyllfa wedi newid rhyw lawer. Er bod y cyfraddau llog yn isel, strategaeth y Cyngor yw nad yw ond yn benthycia pan fo angen gwneud hynny a phan fo angen y cyllid arno. Oherwydd y bu llithriad yn y rhaglen gyfalaf, mae'r angen i fenthycia wedi bod yn llai na'r disgwyl pan osodwyd y gyllideb gyfalaf. Yn ystod chwe mis cyntaf y flwyddyn ariannol, aeddfedodd dau fenthyciad tymor hir gyda'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus, sef un am £2.5m ar gyfradd llog o 3.25% a'r ail am £3m ar gyfradd llog o 10.375%. Gwnaed yr ad-daliadau hyn trwy ddefnyddio arian o'r balansau cyfredol ac ni chymerwyd unrhyw fenthyciadau newydd i ariannu'r ad-daliad; felly, mae dau fenthyciad cyfradd llog uchel wedi'u tynnu o'r portffolio. Fodd bynnag, wrth i'r rhaglen gyfalaf fynd yn ei blaen, ac yn arbennig y Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain, disgwylir y bydd angen benthycia arian i ychwanegu at falansau arian parod y Cyngor sydd wedi bod yn cael eu defnyddio i ariannu rhan o'r rhaglen gyfalaf. Mae Adran 9 yr adroddiad yn amlinellu gweithgarwch ers diwedd Chwarter 2, gan gynnwys y telerau ar gyfer £5m a fenthycir o Gronfa Bensiwn Tyne and Wear yn South Shields; gwneir y trefniant hwn i ychwanegu at falansau arian parod y Cyngor gyda'r bwriad o ostwng ymrwymadau benthycia'r Cyngor a thrwy hynny gadw'r costau benthycia mor isel â phosib.

Nododd y Pwyllgor Gwaith y wybodaeth a gyflwynwyd a hefyd sylw'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu mewn perthynas â'r angen i fod yn rhagweithiol o ran ceisio sicrhau cymaint o dderbyniadau cyfalaf â phosib er mwyn helpu i leihau'r angen i fenthycia ar gyfer Rhaglen Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain a'r costau sy'n gysylltiedig â benthyciadau o'r fath. Yn dilyn ymlaen o'r uchod, nododd y Pwyllgor Gwaith y pwyntiau isod ymhellach -

- Nododd y Pwyllgor Gwaith y cyfraddau llog ar y ddau fenthyciad hirdymor gyda'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus a aeddfedodd yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn. Gofynnodd am eglurhad ar gyfnod y benthyciad a oedd wedi arwain at y lefelau llog uchel ar y benthyciadau hyn, yn enwedig y gyfradd o 10.375% ar yr ail fenthyciad a aeddfedodd. Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adran 151 fod y ddau fenthyciad dros gyfnod o 20 mlynedd o leiaf a'u bod

wedi eu trefnu pan oedd cyfraddau llog yn uwch. Er y rhoddir sylw'n rheolaidd i ad-dalu benthyciadau'n gynnar, nid yw gwneud hynny o fantais bob amser gan fod y cosbau am ad-dalu'n gynnar yn aml yn uwch na'r taliadau llog ar y benthyciad. Cedwir llygad ar y sefyllfa.

- Gofynnodd y Pwyllgor Gwaith a yw'r Cyngor yn cynnal ymarferion cynllunio senarios yn barod ar gyfer effaith Brexit a hefyd yn sgil y pwysau chwyddiant sy'n cynyddu a'r cynnydd pellach sy'n debygol o ddigwydd yn y gyfradd fenthycia sylfaenol. Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adran 151 y bu disgwyl i gyfraddau llog ddechrau codi ers peth amser; mae'r Cyngor yn edrych ar amseriad ei weithgareddau benthycia ac mae wedi osgoi benthycia oni bai pan fo angen arian arno at bwrpas arbennig. Fel arall, bydd y llog ar y benthyciad yn uwch nag unrhyw elw posib o fuddsoddi'r arian a fenthycwyd. Os bydd cynnydd sydyn yn y cyfraddau llog yna bydd y Cyngor yn ceisio clymu i mewn i gyfradd isel er mwyn cael y budd dros gyfnod y benthyciad. Mae chwyddiant a chyllido costau chwyddiant e.e. chwyddiant tâl, yn fwy o risg i'r Cyngor; mae hyn yn bwydo i mewn i'r Cynllun Ariannol Tymor Canol sy'n caniatáu i'r Cyngor gynllunio ymlaen llaw ar gyfer risgiau ariannol, gan gynnwys chwyddiant uwch.

Penderfynwyd derbyn yr Adroddiad Canol Blwyddyn ar Reoli'r Trysorlys 2017/18 ac anfon yr adroddiad ymlaen i'r Cyngor Llawn heb unrhyw sylw ychwanegol.

6. TRAWSNEWID Y GWASANAETH LLYFRGELL

Cyflwynwyd, i'w ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, adroddiad y Pennaeth Dysgu yn ymgorffori Strategaeth Ddrafft y Gwasanaeth Llyfrgell ar gyfer 2017-2022.

Dywedodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Gwasanaethau Addysg, Ieuenctid, Llyfrgelloedd a Diwylliant fod Cynllun Corfforaethol Ynys Môn ar gyfer 2013 i 2017 yn cynnwys nod i sicrhau gostyngiad o 60% yng nghostau cyffredinol y gwasanaethau hamdden, diwylliant a llyfrgelloedd yn ystod cyfnod y cynllun. Crynhodd y cyd-destun i gynhyrchu'r Strategaeth Llyfrgell Ddrafft gan ddechrau gyda'r Adolygiad o'r Gwasanaeth Llyfrgell a gynhaliwyd yn 2015 ynghyd â'r ymgynghoriad cyhoeddus a gynhaliwyd wedyn ac y cafwyd 2,000 o ymatebion iddo. Yn dilyn yr ymgynghoriad, datblygodd y Gwasanaeth Llyfrgell Strategaeth Ddrafft i fynd i'r afael â'r argymhellion yn yr Adolygiad o'r Gwasanaeth Llyfrgell, yr adroddiad ymgynghori a'r sefyllfa ariannol. Cyflwynwyd y Strategaeth Llyfrgelloedd Ddrafft wedyn i'r Pwyllgor Gwaith ym mis Chwefror, 2017 a rhoddwyd awdurdod i'r Swyddogion fwrw ymlaen i drefnu ymgynghoriad cyhoeddus ar y Strategaeth Ddrafft honno. Mae'r Strategaeth yn cynnig model darpariaeth tair haen sy'n cynnwys llyfrgelloedd ardal; llyfrgelloedd a gefnogir gan y gymuned dan arweiniad y Cyngor gydag elfennau o gymorth cymunedol a llyfrgelloedd a gefnogir gan y gymuned dan arweiniad y Cyngor. Cedwir y gwasanaethau llyfrgell symudol yn amodol ar gynnal adolygiad llawn o'r llwybrau a'r arosfannau. Cynigiodd yr Aelod Portffolio argymhellion yr adroddiad i'r Pwyllgor Gwaith ynghyd ag Opsiwn C (yn hytrach nag Opsiwn B) fel yr opsiwn a ffafrir ar gyfer arbedion yn y strwythur staffio – roedd hyn o ganlyniad i adolygu'r risgiau ar ôl gohirio rhoi sylw i'r mater yn y cyfarfod blaenorol.

Dywedodd y Pennaeth Dysgu wrth y Pwyllgor Gwaith fod y Gwasanaeth, ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor Gwaith ym mis Tachwedd, wedi derbyn cadarnhad gan MALD (Is-adran Amgueddfeydd, Archifau a Llyfrgelloedd Llywodraeth Cymru) mewn perthynas â'r opsiynau dan ystyriaeth. Mae MALD yn pryderu am yr opsiwn sy'n cadw dim ond yr isafswm staff ac sy'n golygu colli'r holl oriau staff o'r llyfrgelloedd a fyddai'n cau (Opsiwn

B). Mae MALD o'r farn bod yr opsiwn hwn yn peri risg o ran gallu'r Gwasanaeth i barhau i ddarparu gwasanaeth llyfrgell ar y lefel ddisgwyliedig, o gofio bod y lefelau staffio cyfredol eisoes ar yr ochr isel o'r hyn y gellid ei ddisgwyl.

Fel Aelodau Lleol, dywedodd y Cyngorwyr Aled Morris Jones a Richard Owain Jones fod trafodaethau'n parhau gyda grwpiau a busnesau lleol i ddod o hyd i ddatrysiad cymunedol i sicrhau bod gwasanaeth llyfrgell yn parhau yng Nghemaes; byddai'r gymuned yn hoffi cael amser i allu datblygu'r syniadau hyn. Yng ngoleuni hynny, gofynnodd y Cyngorydd Aled Morris Jones am eglurhad ar yr amserlen weithredu yn ogystal â'r ddarpariaeth ariannol y byddai ei hangen fel isafswm i gadw gwasanaeth llyfrgell yng Nghemaes. Cadarnhaodd y Cyngorydd Richard Owain Jones fod nifer o opsiynau'n cael eu harchwilio gan gynnwys cysylltu gyda darpar ddatblygwr mawr yn yr ardal. Gofynnodd yr Aelodau Lleol am gael ailystyried unrhyw benderfyniad i gau Llyfrgell Cemaes os deuir o hyd i ddatrysiad cymunedol.

Dywedodd y Pennaeth Dysgu fod y Gwasanaeth yn bwriadu gweithredu'r ailstrwythuro staff a'r trefniadau lleol yn ystod y cyfnod rhwng rŵan a mis Mai 2018. Cadarnhaodd y Swyddog ymhellach mai'r gost isaf o ran cadw Llyfrgell Cemaes ar agor fyddai tua £11,000 y flwyddyn.

Cadarnhaodd y Cyngorydd Richard Dew, yr Aelod Portffolio ar gyfer Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd, fod Cyngor Cymuned Llanfaelog wedi mynegi diddordeb pendant mewn bod yn rhan o ddatrysiad cymunedol i gynnal Llyfrgell Rhosneigr a bod trafodaethau i'r perwyl hwnnw'n parhau.

Nododd a chydabu'r Pwyllgor Gwaith yr ymateb cadarnhaol gan y cymunedau hynny a oedd wedi dod ymlaen i nodi eu parodrwydd i gydweithio gyda'r Gwasanaeth Llyfrgell i sicrhau darpariaeth yn eu hardaloedd a hefyd y cymunedau hynny sy'n dal i weithio i ddod o hyd i ddatrysiad lleol ac sy'n ymrwymedig i wneud hynny.

Penderfynwyd -

- **Mabwysiadu Strategaeth Ddrafft y Gwasanaeth Llyfrgell 2017-2022**
- **Bod y newidiadau arfaethedig yn Strategaeth Ddrafft y Gwasanaeth Llyfrgell 2017-2022 yn cael eu gweithredu fel a ganlyn -**
- **Cau Llyfrgell Cemaes, Llyfrgell Moelfre a Llyfrgell Niwbwrch gan barhau i ymchwilio i gamau lliniaru fel pwyntiau mynediad cymunedol a/neu gynyddu darpariaeth symudol yn yr ardaloedd a effeithir gan benderfyniadau i gau.**
- **Datblygu model cydweithredol gyda Chanolfan Biwmares o ran Llyfrgell Biwmares.**
- **Cael ymrwymiad cadarn gan Gyngor Cymuned Llanfaelog mewn perthynas â Llyfrgell Rhosneigr erbyn 31 Ionawr, 2018. Os na ddarperir unrhyw ymrwymiad cadarn, yna mynd ymlaen i'w chau fel yn y pwynt bwled cyntaf.**
- **Gweithredu Opsiwn C o fewn costau drafft y Gwasanaeth Llyfrgell (Atodiad 5 yr adroddiad) – cadw 22 awr, sef 2/3 y staffio o'r llyfrgelloedd a fyddai'n cau o fewn y strwythur staffio newydd i helpu i liniaru a chynnal perfformiad yn erbyn safonau staffio'r WPLS.**

7. LLWYBR DATBLYGU AR GYFER TAI CYNGOR – PECYNNAU DYLUNIO AC ADEILADU GAN DDATBLYGWYR

Cyflwynwyd i sylw'r Pwyllgor, adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Tai a oedd yn gofyn i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo datblygu tai cyngor newydd trwy becyn dylunio ac adeiladu gan ddatblygwyr sy'n dirfeddianwyr.

Dywedodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Tai a Chefnogi Cymunedau fod prynu tai newydd a adeiladwyd gan ddatblygwyr preifat yn cael ei gydnabod gan Lywodraeth Cymru fel dull derbyniol o ddatblygu tai cymdeithasol newydd ac fe'i defnyddir yn rheolaidd gan Gymdeithasau Tai. Ystyrir bod y dull hwn o weithredu'n ffordd o gyflenwi tai newydd yn gymharol gyflym lle mae'r risg sy'n gysylltiedig â datblygu tai newydd yn aros gyda'r datblygwr. Byddai'n ddull derbyniol o helpu'r Cyngor gyda'i raglen i ddatblygu 195 o dai Cyngor newydd dros y pedair blynedd nesaf. Bydd y Cyngor yn cytuno'r gofynion o ran dyluniad a manyleb unrhyw ddatblygiadau tai a byddai angen i unrhyw dai Cyngor newydd a brynir gydymffurfio â gofynion ansawdd Llywodraeth Cymru ar gyfer tai cymdeithasol. Dyluniwyd canllawiau cost Llywodraeth Cymru i adlewyrchu prisiau tir a thai ledled Cymru a derbynir ei fod yn darparu gwerth am arian ar gyfer y manylebau a nodir yn y gofynion ansawdd datblygu. Byddai unrhyw ddatblygiadau tai Cyngor a thai cymdeithasol newydd yn disgyn o fewn y Cyfrif Refeniw Tai; felly, dylid nodi yn y Cyfansoddiad y byddai'r Pennaeth Gwasanaethau Tai yn gyfrifol am unrhyw ychwanegiad at asedau o'r fath neu am gael gwared â nhw. Dylai'r Cyngor ddefnyddio ei gap benthyca – tua £13m – oherwydd fel arall mae risg y bydd Llywodraeth Cymru yn ei drosglwyddo i Awdurdod Lleol arall yng Nghymru.

Dywedodd Rheolwr Busnes y Gwasanaethau Tai fod y targed y mae'r Cyngor wedi'i osod iddo'i hun ar gyfer datblygu tai Cyngor newydd yn heriol ac yn un y bydd y Cyngor yn ceisio ei gyflawni nid yn unig trwy ddilyn y dull uchod ond hefyd trwy adeiladu ar dir sy'n eiddo i'r Cyngor a thrwy brynu'n ôl rhywfaint o'r tai y bu'n berchen arnynt gynt. Mae prynu tai Cyngor newydd a adeiladwyd gan ddatblygwyr preifat trwy becynnau dylunio ac adeiladu yn gyfrwng gwerthfawr a llwyddiannus a ddefnyddir gan gymdeithasau tai i ddatblygu tai cymdeithasol newydd. Fodd bynnag, pe bai'r Cyngor yn mabwysiadu'r dull hwn o ddatblygu tai Cyngor, byddai angen diwygio Cyfansoddiad y Cyngor er mwyn bodloni Gwasanaethau Cyfreithiol y Cyngor bod yr Awdurdod yn dal i gydymffurfio â'r polisiau a'r gweithdrefnau perthnasol. Byddai'r broses o ddewis safleoedd yn cael ei gweithredu mewn ymgynghoriad â'r Grŵp Tiroedd ac Asedau a byddai'n rhan allweddol o gyflawni'r Strategaeth Siapio Lleoedd. Ar ôl nodi angen am dai newydd, gofynnid am arweiniad cyfreithiol i sicrhau bod prosesau a gweithdrefnau'n cael eu gweithredu'n briodol wedyn.

Ystyriodd y Pwyllgor Gwaith y cynnig a nododd y canlynol -

- Nododd y Pwyllgor Gwaith y bydd angen mewnbwn proffesiynol i weithredu'r cynnig, sef mewnbwn y mae'r Cyngor yn ei gomisiynu gan y sector preifat fel rheol, a hynny'n ôl fformiwla ar sail cost ganrannol o werth y prosiect. Er budd cael gwerth am arian, gofynnodd y Pwyllgor Gwaith a oedd modd i'r Swyddog Adran 151 ymchwilio i ddichonoldeb cyflogi rhai gweithwyr proffesiynol o fewn yr adran e.e. Syrfewyr Meintiau

Dywedodd y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adran 151 y bydd y Cyngor, ar ôl iddo wneud y gwaith i ddewis safleoedd mewn ymgynghoriad â'r Grŵp

Tiroedd ac Asedau, yn gallu gweld faint o ddi-ddordeb sydd gan gwmnïau / datblygwyr mewn gweithio gyda'r Cyngor i ddatblygu'r rhaglen adeiladau tai Cyngor newydd ac i lunio cynllun yn unol â hynny. Yn dibynnu ar y diddordeb a fynegir, gall y Cyngor wedyn asesu a oes digon o waith i gyfiawnhau cyflogi gweithwyr proffesiynol yn hytrach na thalu ffioedd proffesiynol i arbenigwyr o'r tu allan i'r Cyngor.

- Gofynnodd y Pwyllgor Gwaith a fyddai'r rhaglen i ddatblygu tai Cyngor newydd yn y ffordd a gynigir yn golygu y byddai angen staff ychwanegol ar gost i'r gyllideb.

Dywedodd Rheolwr Busnes y Gwasanaethau Tai fod tîm datblygu newydd wedi'i sefydlu eisoes yn y Gwasanaethau Tai dan arweiniad y Rheolwr Datblygu Tai. Mae swydd dechnegol nad yw wedi ei llenwi ar hyn o bryd o fewn strwythur staffio'r Gwasanaethau Tai sy'n gysylltiedig â datblygu tai Cyngor. Ystyrir bod digon o gapasiti o fewn y tîm hwn i allu arwain ar raglen ddatblygu fel yr un a gynigir. Mae costau strwythur y Gwasanaethau Tai wedi'u cynnwys o fewn y Cynllun Busnes 30 mlynedd ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai; caiff y cynllun hwn ei gymeradwyo'n flynyddol. Cadarnhaodd y Swyddog na fyddai cymeradwyo'r cynnig uchod yn golygu costau staff ychwanegol – mae'r adnoddau staff ac ariannol eisoes yn eu lle i allu arwain ar y rhaglen hon.

- Gofynnodd y Pwyllgor Gwaith am eglurhad ar y broses o ddewis safleoedd. Nododd y Pwyllgor Gwaith hefyd na ddylai cymeradwyo'r cynllun uchod wyro sylw'r Cyngor oddi wrth ddilyn yr opsiynau eraill sydd ar gael ar gyfer datblygu tai Cyngor e.e. trwy adeiladu ar ei dir ei hun, gan gynnwys defnyddio tir dros ben ar stadau tai a allai fod o gymorth mawr i helpu pobl leol sy'n dymuno byw o fewn eu cymunedau a hefyd trwy barhau i ddod ag eiddo gwag yn ôl i ddefnydd.

Dywedodd Rheolwr Busnes y Gwasanaethau Tai fod y Gwasanaeth Tai wedi bod yn nodi ardaloedd lle mae angen tai fel rhan o'r Strategaeth Siapio Lle – y strategaeth hon fydd y ffactor sy'n dylanwadu ar benderfynu ym mha ardaloedd y dylid codi tai. Bydd rhaglen datblygu tai newydd y Cyngor yn cael ei lansio ar sail gwahodd cwmnïau a datblygwyr sy'n berchen ar dir / safleoedd mewn ardaloedd lle mae'r Cyngor wedi nodi bod angen tai i gysylltu â'r Gwasanaeth Tai i drafod y cyfleoedd. O ran eiddo gwag, mae'r Gwasanaeth wedi cyflogi ail Swyddog Cartrefi Gwag ac mae cynlluniau pendant ar waith i ddod ag eiddo gwag yn ôl i ddefnydd gan gynnwys trwy gynnig cymhellion i berchnogion eiddo. Cadarnhaodd y Swyddog ymhellach fod y Gwasanaeth Tai wedi nodi'r holl dir sydd ym mherchenogaeth y Cyngor, gan gynnwys lleiniau o dir ar stadau tai Cyngor. Byddai codi tai ar dir y Cyngor yn fwy cost-effeithiol a dyna yw bwriad y Gwasanaeth.

Penderfynwyd -

- **Cymeradwyo prynu tai newydd wedi'u hadeiladu gan ddatblygwyr preifat drwy becynnau dylunio ac adeiladu ar diroedd sydd ym mherchnogaeth datblygwyr preifat.**
- **Argymhell i'r Cyngor Llawn bod Cynllun Hawliau Dirprwyol y Cyngor yn cael ei addasu i adlewyrchu'r hawliau ychwanegol y byddai eu hangen i weithredu trosgwyddiadau o'r math hwn.**

8. CAU ALLAN Y WASG A'R CYHOEDD

Penderfynwyd peidio â chau allan y wasg a'r cyhoedd o'r cyfarfod oherwydd bwriedir gohirio ystyried yr eitem ganlynol ar hyn o bryd.

9. MODERNEIDDIO YSGOLION – ARDAL LLANGEFNI: ACHOS AMLINELLOL STRATEGOL / ACHOS BUSNES AMLINELLOL

Ar ôl datgan diddordeb sy'n rhagfarnu yn y mater hwn, gadawodd y Cynghorydd Richard Dew y cyfarfod.

Dywedodd yr Aelod Portffolio ar gyfer Gwasanaethau Addysg, Ieuenctid, Llyfrgelloedd a Diwylliant ei fod yn argymhell gohirio rhoi sylw i'r mater hwn tan ddyddiad diweddarach yn sgil derbyn gwybodaeth newydd a fydd yn effeithio ar Achos Amlinellol Strategol Band B ac sy'n golygu bod angen adolygu'r achos.

Penderfynwyd gohirio ystyried y mater hwn tan ddyddiad diweddarach.

**Y Cynghorydd Llinos Medi Huws
Cadeirydd**